

Paraules i fets de Dones

Edita

Col·lectiu de Dones en l'Església

D.L.: B-22227-1995 - Preu: 1,50 €

Prenem alè

Sumari

Número 39

Abril-Maig-Juny 2006

2	Editorial	7	Quan la fe porta nom de dona	12	Manifest del CDE
2	Per què m'he fet sòcia	7	Estadística	12	Pregària des de la discriminació de la dona
3	Entrevista	8	Els ministeris ordenats	13	El Parlament de les Religions del Centre UNESCO
5	Teologia Feminista • Prostitutes-prostituïdes o violentades • Les dones violentes a l'Àntic Testament • Dones estrangeres en la Bíblia	9	Del llibres d'Egèria, "Pelegrinatge a Terra Santa"	13	Cinema
6	Partenariat integral	9	Ressenya	14	Recordatoris: <i>Elisabeth Behr-Sigel, Germà Adrià i Teresa Casas i Tort</i>
		10	Activitats del CDE • Assemblea 2006 del CDE • Grups de Sta. Coloma, Girona i Sant Just Desvern	15	Flaixos

La Mercè Otero respon a la Carme Escales

En la intervenció de la dona en un lloc on es prenen decisions importants per a moltes altres persones, què creu que hi aporta una dona pel fet de ser dona?

En primer lloc, cal que les dones sapiguem que sabem i que el nostre és un saber de vida, de relació, de mediació, de cura de les persones... En segon lloc, cal que es posi de relleu i es valori la diferència de ser i de fer de les dones i, en conseqüència, l'ètica de la cura "il·lumini" la presa de decisions.

Es veu molt diferent el món, la societat civil, des d'un lloc de responsabilitat política? Es té la possibilitat de millorar coses? Pot aportar alguna experiència en aquest sentit? Creu que les dones ens hauríem de comprometre més? Si hi haguessin més dones en llocs de poder, hi hauria més canvis en l'ordre social?

La relació del moviment feminista (com passa també amb altres moviments socials) amb la política institucional no és fàcil. Cal que es valori la participació de les dones en la societat a partir de la seva feina i presència en el manteniment i qualitat de la vida diària. De tota manera, també hi ha dones del moviment feminista que han optat per estar presents en la política institucional i aquest fet ha provocat un cert reconeixement mutu que cal que es tradueixi en l'actuació política i algun canvi s'ha produït, però costa molt.

Diuen que el poder corromp. També diuen que els llocs de responsabilitat allunyen de la realitat la gent del carrer i que, en el cas de la dona, són incompatibles amb les responsabilitats familiars. Què en pensa?

Des del feminisme ja fa temps que es fa una clara distinció entre poder i autoritat i evidentment a

Mercè Otero va nèixer a Barcelona l'any 1947. Llicenciada en Filosofia i Lletres (Filologia Clàssica i Romànica) per la UB. Catedràtica de Llatí (actualment a l'IES Santa Eulàlia de L'Hospitalet de Llobregat). Participa a Ca la dona, Xarxa Feminista, Comité d'Esriptores del Pen Club, Seminari Filosofia i Gènere UB... Publicacions i articles de coeducació i de ginecocrítica (crítica literària, filosòfica...), traduccions de Duoda, Christine de Pizan, Marie de Gournay...

favor de l'autoritat que no es posseeix sempre ni per sempre, sinó que és reconeguda per part de les altres persones i que va circulant. En aquest sentit una dona amb autoritat no s'allunya de la realitat quotidiana sinó que hi està immersa. Les responsabilitats familiars, com diu el seu nom són

Cal que es valori la participació de les dones en la societat a partir de la seva feina i presència en el manteniment i qualitat de la vida diària

de la família, per tant de tots els membres de la família i no només de les dones. Cal parlar de corresponsabilitats familiars.

Creu que són suficients les mesures que s'han pres de cara a la conciliació de vida familiar i laboral, en el cas de les dones? Què s'hauria de fer per trobar una situació més equitativa entre dones i homes?

Per ara la conciliació no està servant per a equilibrar la vida familiar i laboral en el cas dels homes i, de fet, es tractava d'això. Cal valorar el treball domèstic i el treball

de cura de les persones com a el que és, necessari i imprescindible per al manteniment i la qualitat de la vida dels éssers humans.

El que si sembla clar és que a més dones en llocs on es prenen decisions importants per a la societat, amb més normalitat assumeixen aquest fet les noves generacions. Com creu que canviarà la mirada de l'home vers la dona?

Encara estem lluny de la "normalitat" i poques són les dones que estan en lloc de decisió com a dones, sense patir l'"assimilació" que el patriarcat exigeix en aquests casos. No és la mirada de l'home/dels homes la que importa sinó la mirada de la dona /les dones perquè són les dones les que han de donar-se la pròpia mesura.

Creu que la intervenció de la dona a l'Església apropiaria el poble a la institució més que en els darrers temps ho ha estat fent, sense un paper protagonista de la dona en el seu organigrama?

No es tracta de pensar en la presència de les dones a l'Església com a mesura "propagandística" per apropar el poble a l'Església. La presència i intervenció de les dones en el sacerdoci i en els llocs de decisió (jerarquia/organigrama) de l'Església és un fet de justícia que ja no pot esperar més, però, per ara, l'Església es manté com a un fort bastió del patriarcat.

Continuem fent una breu ressenya sobre els temes treballats, quinzenalment, en el curs "Les dones estudiem la Bíblia"

Prostitutes-prostituïdes o violentades

Prostitutes-prostituïdes o violentades

El tema proposat va donar per a molt: Definicions, preguntes, constatacions i tot fent un salt en el temps, també tractarem la situació actual i la problemàtica per a regular la prostitució a BCN. Tot plegat va fer que resultés una sessió viva i participada.

Com que també un dels objectius és aprendre a treballar amb el CD de la BCI, els exercicis proposats van motivar en aquest sentit.

En el document que es va repartir, hi havia unes paraules base i unes relacions estadístiques

	A.T.	28 citacions	N.T. 8 citacions
PROSTITUTA		28 citacions	N.T. 8 citacions
PROSTITUTES		14	4
CONCUBINA		20	0
CONCUBINES		17	0
ADÚLTERA		4	4
ADULTERI		15	18
VIOLAR		11	0
VIOLADA		3	0

A partir d'aquest material i recordant la frase de Jesús apareguda a Mt 21,31

"Jesús els diu:

Us asseguro que els publicans i les prostitutes us passen al davant en el camí cap al Regne de Déu."

es van comentar les preguntes proposades a l'esquema de la sessió d'estudi:

- Qui les prostitueix?
- Les concubines a qui pertanyen?
- Per qui són violentades?
- De totes aquestes dones, de quines coneixem el seu nom i quines queden silenciades?

En acabar la sessió totes sabíem una mica més d'extreure el sentit d'aquest gran Llibre que parla tantes vegades dels problemes de les dones i que ens cal aprofundir des d'una perspectiva de gènere que fins ara s'havia negligit.

M Pau Trayner i Vilanova

Les dones violentes a l'Àntic Testament

Per tractar el tema que ens ocupa, es parlà sobre la violència de la dona en l'Àntic Testament. Vàrem partir de la definició que ens dóna el diccionari de la paraula violència: "Qualitat de violent. Força o energia desplegada impetuosament. Abús de força." (Dicc. I.E.C.) Aquesta es troba en la natura, en les estructures socials, i en la persona.

El nostre punt de partida era fer un viatge per tota la Bíblia. Abans de pujar al tren havíem de tenir presents dos aspectes:

- Primer: els textos i les accions no s'han de llegir ni entendre d'una manera aïllada, sempre s'ha de tenir en compte el medi i el context socio-polític, i com Jahavé es val de certes accions per alliberar el seu Poble.

- Segon: Cal tenir present que

de l'estudi d'aquests textos, molestos moltes vegades, en resulta la història del Poble d'Israel, i la nostra pròpia història, i que només quan siguem conscients d'això i puguem aplicar, com més global millor, una hermenèutica de sospita, podrem trobar en les escriptures, elements d'alliberació, i per tant d'humanització.

Per fer aquest viatge i poder observar bé el paisatge, des de diferents punts de consideració, teníem tres grans recorreguts:

a) Dones que exerceixen violència. Entre elles hi ha: Agar, les filles de Lot, Rebeca, Sipurà, Jael, Dalila, Jezabel, Atalia, Ester, Judit, Herodies.

b) Dones que pateixen actes de violència. Trobem Sara, Agar, les filles de Lot, Rebeca, Dina, Tamar, la filla de Jeftè sacrifica-

da, la concubina de Betlem de Judà, el restabliment de la tribu de Benjamí, Betsabé, Tamar filla de David.

c) Dones violentes amb altres dones. Són: Sara, Raquel, Sara la filla de Ragüel.

Després del nostre viatge per la Bíblia, ens vàrem parar en el Llibre dels Jutges per estudiar Dèbora, protagonista de l'alliberament del seu poble, en mans dels opressors, i Jael que amb la seva acció aconsegueix la profecia de Dèbora.

Aquest recorregut ens ha permès de conèixer la situació de la dona en l'Àntic Testament, i ens prepara per entendre millor l'actuació de Jesús vers la dona en el Nou Testament.

M. Antònia Sabater
Montserrat

Dones estrangeres en la Bíblia

*El Senyor va dir a Abram:-
Vés-te'n del teu país, de la teva
família i de la casa del teu pare,
cap al país que jo t'indicaré
(Gen 12,1)*

Amb l'experiència del desarrelament, de la nostàlgia, comença la història d'Israel: eren estrangers per la fe en un sol Déu, Creador de tots els éssers, i que estima totes les persones. Aquesta consciència d'emigrants queda incrustada en el cor del Poble elegit per a ser "llum" de totes les nacions.

Originàriament, els Patriarques es regien per "La Llei del desert", que es basava en dues normes fonamentals: l'Hospitalitat i la Venjança.

La Llei de l'Hospitalitat es va anar transformant en virtut. El naixement d'Isaac, està lligat a un acte d'hospitalitat per part de Sarah i Abraham, que van acollir els tres pelegrins a la seva tenda "oberta als quatre vents" (Gn 18,2-5) Per tant, el Poble hebreu neix de l'hospitalitat i de l'acollida a l'estranger.

Aquesta Llei de l'Hospitalitat és tan important per als jueus que inclús la tenen per damunt l'honor de les dones. Lot va estar disposat a sacrificar la virginitat de les seves dues filles per uns hostes (Gen 19,8) I Sodoma i Gomorra van ser destruïdes per no respectar la Llei de l'Hospitalitat (Gen 19)

El Poble d'Israel va experimentar en el seu si el dolor de l'emigrant en una terra que no era la seva (la paraula *hebreu* significa "de l'altre costat"), enmig d'una cultura, una llengua i uns déus que no li pertanyien. Més tard, va viure el sofriment de l'esclavitud i el captiveri, sentint l'opressió, la vexació i els maltractaments d'un país absolutista com Egipte. La Bibilònia va sentir l'angoixa de l'exili, la gran aflicció que pateix

el refugiat quan envaeixen els seus territoris. Totes les dimensions possibles dels estrangers van ser experimentades pel Poble Hebreu, i sempre Déu va anar a l'encontre: té misericòrdia d'Israel, perquè estima els febles i oprimits, escolta el seu clam i se'n compadeix.

Aquesta dinàmica d'Amor, Misericòrdia i Memòria, s'apleguen en la Toràh, la Llei mosaica:

*No explotis ni oprimeixis l'immigrant, que també vosaltres
vau ser immigrants al país
d'Egipte (Ex22,20)*

Per tant, no es tracta només d'una qüestió ètica sinó també teològica.

Per altra banda, sabem que les dones jueves eren inferiors als homes, ser dona i a sobre, estrangera, suposava baixar encara més en l'escala social. Els matrimonis mixts no estaven ben vistos, especialment després de l'Exili (cf Esdràs i Nehemies) quan es va imposar "la puresa de la sang" per a prevenir la identitat i les tradicions del Poble d'Israel. No obstant això, moltes dones estrangeres es van casar amb patriarques, reis i profetes convertint-se al Déu únic, i van esdevenir a més de fervents creients, grans heroïnes i defensores de la fe i les tradicions d'Israel.

Dones com:

Sarah: la primera matriarca d'Israel. Emigrant d'Ur (Gen 12,23)

Agar: la primera esclava egípcia alliberada per Déu i matriarca dels Ismaelites (àrabs actuals) (Gen 21,9)

Queturà: dona negra, esposa d'Abraham (Gen 25,1-4)

Judit, Basmà i Majlat: esposes hitites d'Esau, que van causar grans tribulacions a Rebeca i a Isaac (Gen 26,34; 28,8 i 9)

Asenat: egípcia que es va casar amb Josep (Gen 46,20)

Siporà: dona negra maobita i descendent de Queturà. Es va casar amb Moisès, i en ser criticat per la seva germana Maria, Déu la va castigar amb la lepra (Ex 2,21; 24,25; 18) (Nm 12,1-12)

Rahab: prostituta cananea. Es va convertir a Déu després de la caiguda de Jericó. Es va casar amb Josué i va formar part de la genealogia de Jesús (Jos 2,15)

Abisag: sunamita. Serventa del rei David en la seva vellesa (1Re 1,3)

Orpà: moabita negra i cunyada de Rut. Quan va enviudar, va deixar la seva sogra, Noemí, i va tornar a la seva terra amb els seus costums (Rt 4)

Rut: també negra moabita: Es va quedar viuda, sense fills i sense béns, però no va abandonar la seva desvalguda sogra Noemí. Es va casar amb Booz i va entrar a formar part de la genealogia de Jesús (Rt 1,16)

Tamar: cananea, esposa del primogènit de Judà. Es va quedar viuda sense fills i es va complir la "Llei del Levirat" amb el segon fill. Una altra vegada, en quedar-se viuda, i Judà es va negar a donar-li un tercer fill. Amb una estratègia, va jeure amb el mateix Judà i va tenir descendència. És a la genealogia de Jesús (Gen 38,6-30)

La Sirofenícia: dona sense nom. Va ser la primera dona estrangera a qui Jesús va recordar l'apertura del Regne a totes les nacions (Mt 15,21,28)

I moltes altres més que van contribuir a la construcció del Poble d'Israel.

*No els defugis, que són
germans teus (Is 58,7)*

Mariàngeles Cosculluela
(traducció)

Partenariat Integral

Dones preveres, repte per a la societat i per a les esglésies, aquest és el títol del col·loqui internacional celebrat els dies 20 i 21 de gener passat a París, organitzat per "Femmes & Hommes en Église". La recent ordenació d'una francesa, Geneviève Beney, que viu a prop de Nîmes, era present en el pensament de molta gent i de la seixantena de persones que hi vam participar a Lió, imposant-li les mans en el moment de la seva emotiva consagració. Es tracta d'una cosa nova, d'un nou concepte de sacerdoti. D'una banda la novetat radical és que són dones i no homes, les que s'ofereixen per al servei ministerial. A Lió, l'any 2005, no hi va haver cap ordenació masculina. De l'altra, el lloc on es va celebrar l'ordenació: un vaixell que navegava pel riu. Si hagués estat un baró ho hauria fet en una església. Això és significatiu i demostra que l'exclusió de les dones és ben evident, perquè totes les ordenacions, per ara, es celebren en terra de ningú o, més ben dit, en l'aigua. Les dones no demanen res més que ser reconegudes com a membres sencers de l'Església, Cos de Crist. No com a membres de segona que puguin ser cridades o rebutjades segons els moments. No es tracta d'imitar mimèticament els homes sinó que cal canviar tot el sistema jeràrquic perquè no volem, com diu Suzane Tunc la condescendència de què ens acceptin, cosa que seria la prova de la nostra inferioritat. Quan ens "permeten" participar en la vida política, econòmica, social, o religiosa vol dir que qui té el poder encara són els barons que ens cedeixen llocs, si en sobren. L'Església hauria de fugir d'aquesta manera d'actuar i lluitar contra la desclassificació de les dones i, juntament dones i homes

constituir un partenariat integral. Per a Yvonne Bergeron això no és negociable perquè hem estat creats paritàriament, però si la institució eclesial continua refusant les dones al ministeri ordenat, si no les reconeix de manera plena i

No hem de deixar que aquesta embranzida impetuosa de l'Esperit que sacseja els fonaments clericals més enquistats passi debades davant la nostra indiferència, i hem de posar totes les nostres forces al servei del canvi que només les dones podem aportar en aquest moment

sencera, es a dir en el pla estructural i jurídic, està impeding la realització d'un partenariat integral i autèntic que impliqui el reconeixement dels valors de les dones i dels homes, el respecte per les seves diferències, una radical paritat fins i tot en l'exercici de les tasques i les funcions eclesials i tot això a causa de la missió comuna.

Només d'aquesta manera l'Església no veuria com s'accentua la pèrdua de credibilitat entre el seu discurs sobre la igual dignitat dels humans i la seva pràctica paradoxal de discriminació de les dones. L'Església ha de desfer l'actual confusió entre simbòlic i biològic. Ha de renunciar a les teories androcèntriques sobre la naturalesa hu-

mana i al model d'església més jeràrquica que eclesial. Ha d'adonar-se que la cultura paritària s'imposa com un valor ètic inqüestionable i com un lloc privilegiat per a la inculturació de l'Evangelí.

Finalment s'ha de qüestionar si ser ordenat és un exercici ministerial o de poder. El poder en mans dels clergues descredita la responsabilitat de les persones batejades i falseja les relacions home dona. Cal veure en l'ordenació de dones un ferment de transformació ministerial per a poder repensar junts el futur. La manca de dones en els quadres eclesials no és simplement un accident històric, diu Elisabeth Schüssler Fiorenza, sinó el resultat d'una discriminació sistemàtica i una exclusió legal. Ara que altres esglésies cristianes han acceptat i inclòs homes/dones¹ com a ministres és més evident la mancança de l'Església catòlica que continua segrestada per una misogínia caduca.

No hem de deixar que aquesta embranzida impetuosa de l'Esperit que sacseja els fonaments clericals més enquistats passi debades davant la nostra indiferència pusil·lànime, i hem de posar totes les nostres forces al servei del canvi que només les dones podem aportar en aquest moment. Com diu la declaració de *Femmes & Hommes en Église* d'abril de 2005, podem estar o no d'acord amb aquest ràpid canvi, però no ens podem oposar les unes a les altres. El diàleg, l'aprofundiment i el respecte mutu ens portaran a un renovellament saludable i a un discerniment comunitari.

Sefa Amell

¹ E.S.F. diu que amb aquesta expressió es refereix a les dones però no discrimina els homes, cosa que no deixa de ser irònica. Quan es vol referir a ambdós sexes diu homes i dones.

Quan la fe porta nom de dona

Arrivàvem a Mèxic a principis de març de 1994. A la casa on vam passar les nostres primeres nits a Amèrica ens va rebre una fe sublim per la *Virgen de Guadalupe*. Imaginava la fe de la senyora d'aquella casa, tan acollidora com una catifa de llana sobre un terra de fusta, un coixí de plomes, una manta d'angorina, la primera llum del sol d'un matí d'estiu. La fe deu ser això, contactar sempre que vulguis amb aquell Sant, amb aquell Déu, i sentir-se a gust, segur, tranquil, emparat per uns braços entre els quals res dolent no et pot passar. Això deu ser la fe, pensava. En aquella llar, aquella fe duia nom de dona.

El dia abans de marxar cap a la nostra personal expedició que ens duria a 11 països més de l'Amèrica més llatina, aquella dona de fe tan arrelada ens va portar al santuari de la *Virgen de Guadalupe*. Allà va comprar dues grans espelmes i les va encendre per a nosaltres. - *La Virgen*, ens va dir, us acompanyarà en aquest viatge que comenceu aquí a Mèxic. Quan la necessiteu, allà estarà. Gràcies Marta!!! - li vam dir, sense tenir gaire clar si ens arribava la fe d'aquelles espelmes.

Després de creuar per terra: Guatemala, Nicaragua, Hondures, Costa Rica i Panamà, vam sobrevolar la selva del Darién, l'arxipèlag de San Blas i vam aterrar en una pista plena d'obstacles que més aviat semblava un carrer del poble per on hi passaven, fins i tot, galli-

nes. Érem a El Limón, el darrer poble de Panamà abans d'entrar en territori colombià. Només aterrar, vam anar a fer un volt pel petitíssim poble i en una de les cases vam trobar les portes obertes. Des de fora, vam veure una imatge de la *Virgen de Guadalupe*. Viatjava en mans dels pelegrins des de Mèxic fins a l'Argentina, en un original i ambiciós pelegrinatge. El meu company i jo ens vam mirar i vam somriure. No vam dir res. La *Virgen* seguia el mateix camí que nosaltres.

Érem en una zona tan verge que no hi havia lloc pels travel xecs ni per les targes de crèdit. Havíem aterrat amb una avioneta i vam fer nit en una *posada* que era l'única casa on es podia dormir i menjar. Érem a Sapzurro. A mitja nit, o potser ja de matinada, vaig sortir de la cabana per a fer un tomb i prendre la fresca. Feia molta calor en plena platja caribenya. En el jardí vaig trobar la mestressa, la Trini, una dona negra i grassa, amb una mirada ansiosa d'aprendre i escoltar veus com la meua, veus de lluny, escasses allà. No sé qui va començar la conversa ni per on la vam portar. Només recordo unes paraules d'ella que em van entrar ben endins: - Passi el que passi amb la teua relació, tu podràs triar. La Trini em parlava de dona a dona i em parlava el seu dolor.

L'endemà marxàvem cap a Turbo, el primer poble "civilitzat" de Colòmbia. Però havíem acabat els diners en metàl·lic i el diner virtual del món avançat allà no ens servia.

No teníem, doncs, amb què pagar el nostre darrer trajecte per mar. Però abans d'haver de formular cap proposta, els pelegrins que viatjaven en la mateixa direcció, ens van oferir dos llocs en una *panga* (una autèntica pastera) per creuar el mar fins a Turbo. Entremig de les fortes onades, allà on s'ajunten l'Atlàntic, el Carib i el Pacífic, no teníem por, malgrat saber que el perill hi era. Érem al mig del mar en plena remoguda interna per una tempesta espectacular però, en aixecar els plàstics que cobrien la càrrega que acompanyava els viatgers de la nostra pastera, vam descobrir la imatge de la *Virgen de Guadalupe* que havíem vist reposar a l'interior d'aquella capelleta, i que continuava la nostra ruta, amb nosaltres, en la nostra barca.

En arribar a terra, una carta va viatjar cap a Mèxic per a donar les gràcies per aquelles espelmes, ara sí, amb el ple convenciment que la fe de veritat acompanya.

Imagino tantes dones com la Trini a l'Amèrica Llatina i en tot el món, civilitzat i pobre, per a qui aquesta companyia de la *Virgen de Guadalupe* es fa present i necessària cada dia.

Carme Escales

Clara Temporelli ha dedicat una tesi, una anàlisi rigorosa, a les connexions entre la pobresa i la fe en la *Virgen de Guadalupe*. El llibre es titula: *María y los pobres. María de Nazaret a la luz del pueblo latinoamericano*, i està editat per STJ Ediciones.

Estadística

El Col·lectiu disposa d'una petita, però especialitzada i selecta, biblioteca. El funcionament és de préstec en versió d'autoservei i de plena confiança en la pròpia responsabilitat.

Donada una ullada al llistat de prestacions, s'ha constatat que l'any 2004 es van llegir 18

llibres, i l'any 2005 es va augmentar a 22. Sense presumir de funcionament perfecte, perquè ben segur que se n'ha fet més ús sense deixar-ne constància, podem alegrar-nos del petit (o gran) creixement comprovat.

Carme Fortuny

Els ministeris ordenats

Església Primitiva

En l'Església primitiva no hi havia ni noviciats, ni seminaris, ni tampoc ordenacions sacerdotals. Els primers cristians es reunien en comunitats, i podia presidir l'assemblea un home o una dona.

No surt, en cap lloc de l'Evangel·li, que Jesús, volgués capellans, ni tampoc bisbes, cardenals o papa. Tots aquests nomenaments vénen d'una creació de la primera jerarquia eclesiàstica. Per tant en l'actualitat, pot ser modificada i renovada.

La tradició única (la de Jesús), ha estat abandonada. En la primitiva cristiandat, tohom era igual, per tant s'anomenaven germans i germanes. Actualment entre els ordenats i els laics, hi ha categories i això no és bo. Caldria parlar només de missió. De missió sí que en parla l'Evangel·li.

Jerarquia i Presbiteriat

La jerarquia i el presbiteriat no procedeixen, doncs, de la tradició autèntica. L'Església Catòlica es recolza en una justificació dogmàtica que no surt per res en l'Evangel·li de Jesús. Ell sí que parla del Regne, però el seu Regne parla d'igualtat i fraternitat. (Mat. 23,8)... "Però vosaltres no us feu dir rabí, perquè de mestre només en teniu un i tots vosaltres sou germans"... En els segles III i IV es creà una jerarquia i com a conseqüència va arribar la consagració. Augmenta el nombre de persones sagrades, ornaments sagrats, hàbits sagrats...

Precisament en el s. IV, Constantí decretà com a única religió, vàlida: el CATOLICISME. En el segle XII aparegué l'anomenat "Decret de Gràcia" (monjo camaldulenc), que era una compilació sistemàtica de lleis eclesiàstiques. S'atribuí a aquest monjo el decret,

COL·LOQUI

Per què hi ha gent que dissenteix?

- perquè les primeres comunitats no tenien aquesta jerarquització.
- perquè, al llarg dels temps, molts fets han canviat, ara també es pot canviar.
- perquè hi ha d'haver una renovació, després d'un diàleg serà i sense pors, obert a noves vocacions als ministeris.
- perquè tots i totes formem comunitat i hem de servir en allò que cadascú és cridat.
- perquè tothom és cridat a missió, sense discriminacions, no pot haver-hi prioritat de funcions.
- perquè la Benedicció Eucarística no és màgica.

Què s'hauria de fer ara?

S'han d'escoltar altres veus d'Església. La modernitat ens ha portat, entre altres coses, una nova visió del Cosmos, de la vida, de l'ecologia, del món.

Hi ha hagut altres realitats,

per justificar i emascarar l'invent.

Edat Mitjana

En el s. XVI, el Concili de Trent, va consagrar tots els ministeris i es creen els seminaris, on només hi podien entrar homes cèlibes. Si haguessin entès Mateu 12, 7... "El que jo vull és AMOR i no sacrificis"... és evident que tot, tot podria haver estat molt diferent.

Els ministeris de les dones

La jerarquia sempre ha tingut por, molta por dels ministeris femenins. El Vaticà no hi està preparat. Joan Pau II no ha contribuït gens que

com la lluita obrera, el feminisme, un clam pel celibat opcional, les dones que senten vocació pels ministeris, i tot plegat la jerarquia no sap veure-ho... S'han titllat de sospitosos alguns teòlegs: Hans Kung, Karl Rhaner, entre altres... Hi ha hagut desviacions del Concili Vaticà II.

Joan Pau II parlava d'una nova evangelització... quina nova evangelització?

DAVANT UNA SOLA FE, UN SOL BAPTISME I UN SOL PARE, hi ha una crida que és plural.

LA RESPOSTA TAMBÉ HA DE SER PLURAL.

Les dones del Col·lectiu estem d'acord amb tot el que ha dit, i agafarem una frase d'ell per fer un acte de fe: TOT POT SER RENOVAT I MODIFICAT. Treballar per la renovació i la modificació de la Nostra Església, que volem també que sigui ecumènica, ha estat, és i serà el nostre treball, o millor dit, el nostre servei, entre altres, a aquesta gran comunitat.

M. Rosa Recasens

aquest pas fos possible, i, és més encara, va dir que d'aquest tema no se'n parlés mai més.

Una de les idees de Simone de Beauvoir sobre les dones, és que el fet d'anomenar DÉU, "pare", ha contribuït, i molt, a la seva marginació dins de l'Església.

En el Concili Vaticà II, en "LA GAUDIUM SPES" art. 9, nº2 s'ofereix a la dona la paritat amb els homes, i en canvi Joan Pau II fa un doble discurs. Alaba la dona, però no la deixa participar en els ministeris ordenats.

A càrrec de Mn. Enric Subirà, prevere, Llicenciat en Teologia, Doctor en Dret Canònic, i en Sociologia per la Universitat d'Estrasburg.

Del llibre d'Egèria "Pelegrinatge a Terra Santa"

"...I com des d'allà fins a Santa Tecla, indret que era més allunyat de la ciutat, en un petit altiplà, hi havia unes mil cinc-cents passes, vaig preferir d'arribar-m'hi per fer-hi l'etapa que havia de fer. Allà, prop del santuari, no hi ha altra cosa que innombrables ermites d'homes i dones. Vaig trobar allà una dona molt amiga meva, de la vida de la qual tothom, a l'Orient, en donava testimoni. Una santa diaconessa de nom Martana, que jo havia conegut a Jerusalem, quan ella hi havia pujat per pregar. Ella dirigia monestirs d'apotactites i verges. En veure'ns, quin goig no fou el meu! No podria pas descriure'ls."

En aquest llibre o relat del pelegrinatge a Jerusalem (anys 318-384) d'Egèria, una dona de la Península Ibèrica que descriu les diferents etapes i els contactes amb les diverses comunitats que s'anava trobant en el camí, veiem, com a testimoni, l'existència d'una dona, Martana, a qui se li donava el mateix nom que s'havia donat a

Esteve, primer màrtir de la comunitat de Jerusalem. En els mateixos texts del Nou Testament surten altres dones com Lídia, per exemple, que va formar part i presidí un nucli de cristians en terres paganes. Bé sabem, doncs, que les dones no varen ser excloses en les primeries del cristianisme i també hi ha testimonis de presbíteres i bisbesses en les restes d'esglésies i tombes funeràries descobertes els darrers anys. També sabem que no van passar gaires segles en què els homes en exercir un poder patriarcal varen anar tancant les portes a les dones a qui van voler sotmetre al si de les comunitats eclesials de moltes maneres, àdhuc la repressiva i violenta.

Ara tenim ja la realitat de dones de diferents països que no accepten aquesta exclusió i cerquen noves maneres de dedicació i de servei a les comunitats emprant les mateixes funcions: diaconat, presbiterat i ministeri de bisbe. Aquest moviment no acceptat des de les

jerarquies de l'Església catòlica, arriba en moments en què el patriarcat entra en crisi, i la jerarquització s'oposa a les aspiracions de la gent que, en gran part, volen organitzacions més fraternes, on sigui possible viure el que Jesús ens va transmetre. I també, poder participar més activament en la celebració de la fe i l'evangelització.

Caldria que aquestes dones fossin suficientment lúcides per no repetir vells esquemes desuets per als nous temps, i així fossin ferment de transformació del model actual.

I també que els laics i laiques, amb creativitat anéssim fent realitat aquest caminar, sota l'impuls de l'Esperit, de manera més lliure, i atents i atentes als signes dels temps, i en comunió, es deixessin de banda bots vells i s'encetessin bots nous on vessar els continguts de la nostra experiència de Vida.

Isabel Roura

"Pelegrinatge a Terra Santa". Nº 35 de la Col·lecció Clàssics del Cristianisme. Pag. 113

RESSENYA

LA MATERNITAT D'ELNA, BRESSOL D'EXILIATS. *Assumpta Montellà.* Ara Llibres. Barcelona 2005

La historiadora ha recollit l'excel·lent fortalesa i decisió de la suïssa Elisabeth Eidenbenz, directora d'aquella maternitat, a partir de la història de 597 criatures nascudes allà, de mares exiliades i refugiades, en el període de plena guerra comprès entre el 1939 i 1944.

LA NIÑA DE LA CALLE. *Virtu Morón*
La periodista relata la història real d'una nena de

12 anys que va haver de viure al carrer, després que es negués a casar-se amb un home a qui no coneixia, i amb el qual la mare de l'adolescent ja havia acordat el matrimoni.

EL DIARI BLAU DE LA CARLOTA. *Gemma Lienes.* Empúries 2006

El nou diari, de la Gemma Lienes, vol centrar la mirada del lector en diferents tipus de violència, però amb un accent especial en la violència de gènere.

Activitats del CDE

Assemblea 2006 del Col·lectiu de Dones!

Acabem de celebrar, un cop més, l'assemblea anual del Col·lectiu amb la il·lusió d'haver compartit la feina feta i els projectes de futur. Fou l'11 de febrer passat, al Casal de la Gent Gran de Sarrià, i va servir per destacar que "la majoria d'edat" del Col·lectiu, que vam celebrar durant tot l'any passat, queda ben palesa quan ens trobem una cinquantena de sòcies (i 15 més que es van excusar!) i fem recompte de les activitats, xerrades i sensibilització feta des dels diferents grups i delegacions que componem el Col·lectiu, i també, amb papers al davant, podem valorar objectivament i fer-nos conscients que sempre caldrà presentar un exercici comptable transparent i corresponsable referit als diners que gestionem com a associació.

De la trobada, m'agradaria remarcar dos moments que crec que val la pena de recordar: el primer, la posada en comú de totes les activitats fetes per les diferents delegacions. Constato, pels comentaris que feia tothom, que veure'ns les cares les companyes de Barcelona, Horta, Rubí, l'Hospitalet, Girona, Sant Just Desvern, Sabadell... ens omple d'energia i ens renova el sentit del

que anem fent com a Col·lectiu. Fins i tot, al final de la trobada, es comentava la idea, que caldria buscar algun altre moment del curs per reveure'ns totes, i que no fos només en l'assemblea anual, perquè així podríem compartir més coses. En segon lloc, crec que va ser molt important l'exposició de la feina feta tant per les comissions com per la nova junta, estrenada el febrer de l'any anterior, i que en un moment de canvi del Col·lectiu, va assumir el repte d'implicar més persones per organitzar la secretaria, la formació teològica, les relacions amb altres entitats, la publicació de la revista, la comunicació interna, els comptes i les trucades... i la valoració ha estat positiva.

El Col·lectiu és una associació coneguda i acreditada. Es compta amb nosaltres, perquè continuen demanant-nos xerrades i cursets; es participa en actes ecumènics amb d'altres esglésies locals; i també en actes organitzats per diferents associacions i ajuntaments en contra de la violència sobre les dones; se'ns ha convidat sovint a diferents mitjans de comunicació. També des de l'Administració es confia en les activitats que fem i és per això que rebem subvencions anuals. Aquest volum de feina ens empeny de nou a mirar endavant. Ara caldrà dibuixar les línies de futur. Gràcies a totes per fer-ho possible!!

Neus Forcano

Membre del Col·lectiu de Dones (Barcelona)

SANTA COLOMA

En primer lloc dir-vos que el nostre tarannà és divers com diverses som les dones que formem part d'aquest grup. Per a mi, i crec que també per a les meves companyes, el més important ara per ara és fer la màxima difusió del nostre Col·lectiu aquí, a Sta. Coloma, per tal que es conegui el treball que es fa des del CDE a favor de la paritat en l'església i de retruc en la societat. Dos aspectes que volem destacar en aquest escrit són: primerament l'activitat que farem el 8 de març conjuntament amb el departament de "DONA I IGUALTAT" del nostre consistori,

amb motiu del Dia Internacional de les Dones. I en segon lloc, que d'aquí endavant tindrem la complicitat de mossèn Emilià per poder expandir la revista a la nostra comunitat parroquial.

Fins aquí l'activitat del nostre grup.

M. Teresa Mollà

Les altres Delegacions continuen amb les activitats acostumades, i posteriorment coneixerem les seves experiències.

GIRONA

Nosaltres continuem amb les reunions acostumades, els comentaris de l'Evangeli i les sessions de cinema. El sentit d'amistat, la companyia que volem fer a les "malaltes", i les ganes de compartir el bon humor sempre que ens trobem, són característiques del nostre Col·lectiu.

El PASSAT queda recollit en la memòria.

Del PRESENT tenim encara ben fresc el bon gust, que va deixar-nos la Teresa Forcades, en la seva visita i conferència. Actualment vivim un temps d'una activitat impressi-

onant! Hem assistit a la Inauguració del Projecte Ariadna (estirant el fil per la igualtat). Participació en l'organització d'un mercat d'intercanvi. S'ha projectat la pel·lícula "Tomates verdes fritos". En l'Assemblea de l'Institut Català de les Dones hi ha la xerrada i debat sobre la prostitució, i nosaltres hi hem donat la nostra opinió. Trobada amb les dones d'ERC. Estem passant també uns moments baixos i de desconcert, a causa d'un llibre que ha sortit sobre els XXV anys de la Parròquia de Sant Pau, on han manipulat el nostre escrit.

De cara al FUTUR tenim la celebració del dia Mundial de Pregària. Participar en el "Fil d'Ariadna", el projecte del Col·lectiu per la igualtat amb la col·laboració de l'Ajuntament, i amb l'ajuda de la Neus Forcano. El dia Mundial de Pregària per l'ordenació de les dones, seran la Joana Ortega i l'Ignacio Simal qui vindran a fer-nos una xerrada: "Per unes comunitats no jeràrquiques i interprofessionals"

Tot això i més, viscut i compartit amb alegria.

Piua Salvatella

SANTJUST DESVERN

Nostra Dona és un grup obert a persones de diferents edats, on cadascuna aporta allò que és i hi dedica el temps que pot. Pretenem expressar-nos com a dones, en el món i en l'Església junt amb els homes; volem ser respectuoses i sentir-nos respectades en la nostra dignitat de persones.

En el grup compartim vivències, ampliem la nostra formació, aprofundint alguns documents d'Església, de la bibliografia publicada pel Col·lectiu o altres que arriben a les nostres mans, i també preguem. Vam començar a escriure algunes de les pregàries que anem fent, per després portar-les a l'Eucaristia de la comunitat; cada mes procurem que una de nosaltres agafi la llibreta i es-

crigui una pregària que compartirem.

Treballem per millorar la nostra Parròquia, d'aquí el projecte "bocons de temps".

Hi dediquem dues hores del dijous a la tarda, per compartir, amb qui vulgui, una estona d'acollida, de temps personal i de comunicació. És una petita llavor, ja s'aniran veient els seus fruits.

Cerquem i difonem informació sobre la situació de les dones a d'altres indrets del món, a través de compromisos concrets en projectes de solidaritat, o de suport a les persones o col·lectius més febles i desatesos.

També estem organitzant una senzilla biblioteca amb llibres i documents que hem anat obtenint a tra-

vés de les nostres aportacions o d'altres persones, i que són a disposició de qui els vulgui llegir en préstec.

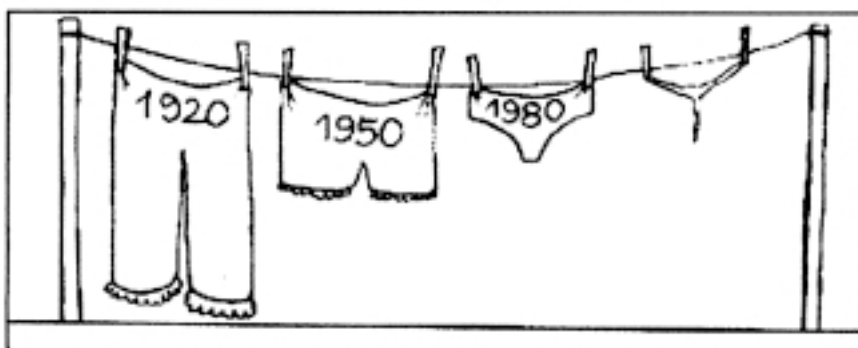
Preparem una exposició sobre "Dones santes" i per això agraiem molt que la gent hi col·labori amb aportació de postals, estampes, etc. de dones considerades santes, canonitzades o no. Aquesta activitat ens demana força temps per a la recollida de materials i per organitzar-la; moltes persones ja han començat a atendre la nostra petició.

En fi, les que som, anem fent camí; i cal dir-ho, ens sentim acompanyades per totes vosaltres, membres del Col·lectiu, que també treballeu força i això ens anima a tirar endavant.

Montserrat Biosca

La prova inequívoca de l'escalfament de la terra

(Rebut per correu electrònic el 2 de gener de 2006)

Manifest del Col·lectiu de Dones en l'Església

Manifest del Col·lectiu de Dones en l'Església, amb motiu del 25 de març de 2006, Dia mundial de la pregària per a l'ordenació de les dones als serveis ministerials.

En aquest 25 de març de 2006, Dia mundial de la pregària per la total igualtat ministerial d'homes i dones dins l'Església Catòlica, manifestem la nostra esperança davant d'alguns fets importants:

1. Que unes dones han estat ordenades transgredint profèticament unes lleis injustes, que no permeten l'ordenació femenina.

2. Que hi ha en aquests moments, arreu del món, dones de totes les edats, preparant-se per a ser ordenades, a la manera d'altres tradicions cristianes que viuen amb naturalitat aquest fet.

Davant de:

• La continuada discriminació de les dones en totes les estructures de l'Església Catòlica, en les seves manifestacions i en les seves accions:

Denunciem:

• El silenci de bona part de l'Església Catòlica davant d'aquestes qüestions.

• Els comportaments jeràrquics i clericals que ens marginen (,) i

• L'ús d'un llenguatge masculinitzat en totes les seves celebracions i documents.

Manifestem:

• La nostra dificultat de comunió amb l'Església Jeràrquica.

• L'opressió Institucional que es manifesta amb:

• La manca de reconeixement ministerial.

• L'absència paritària en llocs de decisió.

• La manca de valoració de la Teologia Feminista.

• El tancament al diàleg vers les nostres demandes, com a dones que som part del Poble de Déu.

Malgrat tot, continuem amb esperança i continuem creient i treballant per una Església renovada, humil, basada en l'amor i el treball per la justícia, al costat de les persones més desfavorides; horitzontal i acollidora en totes les seves estructures, accions i manifestacions.

Barcelona 25 de març de 2006

Pregària des de la discriminació de la dona

L'Escola de Pregària del Secretariat de Formació i Estudi de l'Església, de l'Arxipostat de Terrassa, es reuneix periòdicament amb diversos grups. En aquesta ocasió van invitar el Col·lectiu a preparar la pregària, sota el títol "Des de la discriminació de la dona", per compartir-la amb els/les assistents habituals a l'Espai Sant Miquel, de la parròquia de Sant Pere de Terrassa.

La pregària va constar de tres parts: s'inicià amb la benvinguda, la presentació del Col·lectiu i desitjant-nos la pau tot cantant... La part central: lectura de la carta de Sant Pau, lectura del comentari de la teòloga feminista Elisabet Schüssler, invocació a l'Esperit Sant (cant), participació tot aportant, per escrit, la denúncia d'accions discriminatò-

ries respecte a les dones, en la societat i en l'Església, recitació del salm 152 on donem gràcies al Senyor per les meravelles del cos femení tan menystingut en l'Església (text que va patir censura!), i lectura dels textos que les persones han volgut fer conèixer.

L'aportació fou de 28 persones, entre unes 50. Uns escrits s'han referit a l'Església: uns altres, amb diferents paraules, han ressaltat que tot i que moltes dones aporten feina (neteja) i col·laboració (catequesi i altres) "no tenen pes a l'hora de decidir"; un parla del llenguatge, que ens fa invisibles; un altre que l'autoritat pot ser violència i alguns jerarques la practiquen...

Referit a l'àmbit social destaquem: sempre han de ser les dones les que renunciïn a la seva pro-

fessió, en benefici de la família; o bé que a igual treball, menys sou; també parlen de les prostitutes, de les diferències entre homes/dones a l'hora de les herències, de les dificultats que es tenen per exercir càrrecs...

L'última part, va constar de: lectura de l'evangeli de Sant Joan, destacant el compromís que accepta la samaritana; encesa d'un ciri tot cantant, i com a pregària final un repàs sobre les dones citades a la Bíblia, per la seva importàcia en la història del poble de Déu.

El desenvolupament va ser serè i reflexiu, amb molts espais de silenci i amb bona participació. Vam sortir amb la satisfacció d'haver compartit aquesta pregària, amb ulls i esperit de dona.

Grup de Pregària

El Parlament de les Religions del Centre UNESCO

Aquest Parlament està format per un grup de dones pertanyents a diverses tradicions religioses: hebrea, budista, Baha'i, quaquers, cristianes i també, una dona agnòstica.

Dins les dones cristianes, les catòliques som majoria, n'hi ha quatre, i totes formem part del CDE; som la M. Pau Trayner, la M. Antònia Sabater, la Cristina Monteys, que fa de moderadora i de guia, i la Mariàngeles Cosculluela.

Ens acostumem a reunir de manera itinerant en les nostres respectives seus, una vegada al mes. Comencem amb la lectura d'un text i fem uns minuts de silenci. A continuació debatem el tema que ha estat elegit per al curs vigent; en el 2004-05 va ser *El lideratge femení en les religions*, enguany, *L'experiència personal de la nostra religió*. Cadascuna fa la seva reflexió i encetem el diàleg.

Nosaltres vam presentar el treball "Les dones a la Bíblia", que

posteriorment vam ampliar i publicar.

Contribuïm cada any en la pregària de la SIDA; també en el 2004, en el Fòrum de les Religions, amb una altra pregària. Tot això en el que es refereix a actes oficials.

Participem en les diferents celebracions religioses de cada Tradició, especialment en les festivitats concretes.

En definitiva, es tracta d'una convivència de diàleg i d'enriquiment que ens obre al coneixement del Misteri i de la persona. Constatem, per altra part, que ens uneix l'experiència de Déu, però ens "separen" les teologies.

No obstant això, faria una sèrie de crítiques a aquest grup:

- *L'absentisme*. Hi ha representants de certes Tradicions religioses que només acudeixen als actes oficials, restant així l'aprofundiment de la seva experiència religiosa en les trobades mensu-

als, sempre una riquesa per a les altres.

- *Les nostres col·laboracions oficials són sempre preparació de les pregàries*, però això és un fet que ens dol perquè al mateix temps constatem que les diverses institucions religioses deixen de banda les nostres inquietuds femenines.

- *La falta de crítica de les representants de les altres religions minoritàries d'Espanya* fa pensar en una certa submissió i una actuació tal vegada proselitista.

- *La falta d'objectius a llarg termini*.

A part d'això, creiem en aquest projecte, encara que ens falti el recolzament de les jerarquies religioses pel fet de ser dones; i ens anima el desig de fomentar el diàleg religiós i el protagonisme de les dones en les diverses Tradicions.

Mariàngeles Cosculluela
(traducció)

CINEMA

La humiliació de les vídues a l'Índia

Deepa Mehta estrena la pel·lícula "Agua", el rodatge de la qual va estar aturat quatre anys pels fonamentalistes.

Segons les creences hindús, quan una dona es casa, es converteix en la meitat de l'home. Els llibres sagrats diuen que una vídua té tres opcions: casar-se amb el germà més jove del marit, cremar-se amb el marit o portar una vida de total abnegació.

Al film *Agua*, la cineasta índia s'ha centrat en el darrer vessant. L'acció transcorre, amb el Ganges de teló de fons el 1938, en plena puixança de Gandhi. Chuyla, malgrat els seus

vuit anys, ja és vídua. Segons costum ingressa en un *ashram*, un centre per a vídues on haurà d'expiar els pecats que han causat la mort del seu marit.

Actualment l'Índia té trenta-quatre milions de vídues, onze milions de les quals encara viuen situacions realment humiliants en els ashrams. Però resulta que els vint-i-tres milions restants "viuen amb la família del difunt marit, però són considerades persones de segona categoria, quasi sense drets; fins i tot tenen la dieta reduïda" Tot plegat, fruit "de la mala interpretació dels textos sagrats".

Ramon Palomer (Avui 1-3-06)

RECORDATORIS

Germà Adrià, un profeta dels més pobres (1919-2006)

El germà Adrià ens ha deixat, ha deixat sobretot tots aquells, indigents, presos, prostitutes..., a qui havia dedicat la seva vida. Com confiaven en ell! Els tractava amb afecte, comprensió..., la seva bonhomia habitual es feia sempre palesa. Ell feia realitat la vivència de Jesús en l'altre. I perquè en la nuesa de la persona que ho ha perdut tot: diners, prestigi, bellesa etc és quan ressalta, si es poua, la profunditat del fill estimat per Déu, ell va saber captar aquesta riquesa. Només cal llegir les seves reflexions, pregàries en els nombrosos llibres que va escriure. Resava amb els marginats perquè els portava en el cor; es va ficar en la seva pell, com ho demostren aquests retalls del *Padre nuestro... líbranos del mal*

del seu llibre *Interrogantes desde los marginados*:
(...)
De la policia, que tanto nos molesta por nuestro sucio aspecto, líbranos, Señor.
De las cárceles que parecen construidas especialmente para nosotros, los pobres, líbranos, Señor.

Líbranos, Señor, de las asociaciones piadosas que nos convierten en "sus pobres".

Líbranos de nuestra incapacidad para el trabajo.

Líbranos de las campañas de seguridad ciudadana.

Líbranos de los reportajes de la tele.

De nuestra falta de amor entre nosotros y la falta de amor a los que nos oprimen o desprecian o evitan u olvidan, líbranos, Señor. (...)

Elisabeth Behr-Sigel, inquieta teòloga ortodoxa

Elisabeth Behr-Sigel va néixer a Strasbourg el 1907, em sembla recordar que en una família jueva. Va esdevenir membre de l'Església luterana i més tard es va fer ortodoxa. Aquest mes de gener, a París, em vaig assabentar de la seva mort recent. Mare de família, aquesta inquieta teòloga ortodoxa, petita i seca, però amb molta vivacitat, me l'havia trobada diverses vegades en viatges amb motius ecumènics. Tinc dos llibres seus que guardo amb gran estima "El ministeri de la dona en l'Església" que em va dedicar l'any 1991 a El Escorial, i "L'ordenació de dones en l'Església ortodoxa", que va signar per a mi a Grècia l'any 2000, on ens trobàvem a redós del Fòrum ecumènic de dones cristianes d'Europa. La circular del Centre Ecumènic de Catalunya, n. 66, Oikumene, es fa ressò de la seva mort i recorda l'amistat d'Elisabeth amb els monjos de Montserrat. Jo també puc donar fe d'aquesta amistat perquè en saber que jo era catalana em va donar records per als monjos de Montserrat que havia conegut treballant a Israel. Diu en un dels seus llibres que en l'església ortodoxa s'hi barregen el missatge alliberador de l'Evangelí amb els tabús arcaics i els estereotips misògins. Si bé les dones foren les primeres anunciantores de la resurrecció, les apòstols dels apòstols, en el culte públic la lectura d'aquests passatges i tots els altres, estan prohibits a les dones. Ella va lluitar tota la vida per aconseguir canviar aquesta tradició esclerotitzada. Serà possible, es preguntava?

Teresa Casas i Tort: "He passat pels camins de la vida..."

El dia 3 de febrer va morir la Teresa Casas i Tort. Va ser una de les primeres sòcies del Col·lectiu de Sabadell, i de les més actives fins que la malaltia li va impedir assistir a les nostres trobades. Una de les últimes reunions la vam fer a casa seva. Era una dona intel·ligent, acollidora, lluitadora i serena. Mare de cinc fills i una filla. Pertanyia a diversos grups i a tots aportava la seva vitalitat. Havia passat per moltes dificultats. Podríem dir-ne més coses, però creiem millor reproduir les paraules que ella mateixa ens va deixar escrites, sabent com sabia que el seu estat era terminal, i que consten en el recordatori del seu

enterrament: "Gràcies a tots per la vostra assistència als actes que han donat per acabada la meua estada en aquest món

Gràcies, sobretot, a les persones, fills, familiars i amics que m'han acompanyat i ajudat a ben morir.

He conegut penes i alegries, he estat petita i he estat gran, he passat pels camins de la vida com vosaltres.

Tot això em servia d'entrenament per a la vida que ara he començat. Feu tot el bé que pugueu al voltant vostre.

Recordeu que mentre em tingueu present jo estaré entre vosaltres.

M. Teresa Relat.

Sefa Amell

Arundhati Roy, l'escriptora i activista índia, ha refusat un reputat premi literari de l'Acadèmia Sahitya perquè aquesta institució està lligada al govern que té una política contrària a l'autora que defensa el mediambient i s'oposa a la construcció d'embassaments i de les proves nuclears. (Avui 16-1-06)

Ayaan Hirsi Ali, diputada holandesa d'origen somalí (guionista de Theo van Gogh) Hirsi postula ser la veu de la consciència dels musulmans i es declara successora de l'escriptor Salman Rushdie.

Ha escrit *Jo acuso*, on denuncia els riscos que afronta una dona a

l'Islam pel fet de voler emancipar-se. Va explicar que ha renegat de l'Islam perquè no accepta que es condemni amb la mort l'adulteri, l'homosexualitat i la subordinació de la dona a l'home. Està amenaçada.

Va dir, en la conferència de premsa a Berlín, "sóc aquí per defensar el dret a ofendre" La política aprova que es publiquin les caricatures de Mahoma. Diu "el diàleg és molt difícil quan els règims totalitaris demanen que se censuri. Hi ha una diferència de valors que ho impossibilita". Cristina Segura (Avui 10-2-06)

Per la llibertat d'expressió. Lhousain Azergui (berber) és l'autor d'una novel·la en amazic, *Aghrum nihaqqaren* (El pa dels corbs), en què el periodista marroquí homenatja "tots aquells professionals de la informació que en algun moment han estat víctimes de la censura, el terrorisme i l'islamisme bàrbar"

L'obra és, també, una crida a favor del respecte a la diferència "i contra l'arabització i reislamització que, sobretot a través de l'ensenyament, estan en l'origen dels kamikazes actuals i de l'odi islamista" David Alvarado (Avui 20-2-06)

Homenatge a les dones africanes a París. La nova presidenta de Libèria, Ellen Johnson Sirleaf, en visita oficial a París, va dir: "El món encara té problemes per determinar l'autèntic paper i la contribució de les dones al desenvolupament dels països en termes econòmics"...Les dones "han d'assumir la responsabilitat professional, i alhora la d'esposa i la de mare"... "A mesura que les dones tinguin més responsabilitats trobarem la manera de quantificar millor la seva aportació, que compta molt en el desenvolupament" À.V.corresponsal París (Avui 9-3-06)

Tradueixen al català el nou Codi de Família marroquí Dones, legislació i religió islàmica i el món del dret s'han trobat per la traducció al català de la Mudawana, el nou Codi de Família del Marroc, en vigor des del 2003 i que representa un avanç important en l'equiparació de drets dins de la parella. Els experts consideren que amb el nou text s'ha fet un pas de gegant per acabar amb la discriminació de sexes, mentre que col·lectius feministes locals consideren que és un pas massa petit. Jordi Panyella (Avui 6-3-06)

Recordeu i reserveu-vos sempre:

PRIMERS DILLUNS DE MES (18,30 h.)
Tema teològic

TERCERS DILLUNS DE MES (18,30 h.)
Vida del Col·lectiu

ÚLTIMS DIVENDRES DE MES (19,30 h.)
Temps de pregària

Punts de Venda: Lliberies

Claret (Llúria, 5)

Ona (Gran Via, 654)

Pròleg (Dagueria, 13)

Casa fundada el 1886

Major de Sarrià, 57
Tels. 93 204 17 91 - 93 203 07 14

Plaça de Sarrià, 12-13
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56

BARCELONA

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Institut Català de la Dona

Generalitat de Catalunya
Direcció General d'Afers Religiosos

Butlleta de subscripció

Quota anual 6€

Nom i cognoms _____ Adreça _____

Població _____ Telèfon _____

Tipus de subscripció anual per rebre **Paraules i fets de Dones**

A/. Domiciliació bancària

Nom del/la titular ..... Adreça .....

D.P. .... Població .....

Banc o Caixa ..... Entitat ..... Control..... Oficina..... Nº compte/libreta .....

Us prego que fins a nova ordre carregueu al c/c o llibreta indicada els rebuts que us presentarà el Col·lectiu de Dones en l'Església, en concepte de subscripció al Butlletí **Paraules i fets de Dones**.

B/. Podeu també enviar transferència a un dels dos Comptes corrents del CDE: Al número 2013 0121 48 0200449566 o bé al núm. 3025 0001 12 1433303596

Signatura